

تذکرہ تحصیل میلسی دے پنجابی لکھاریاں دا

ABSTRACT:

This article explores the literary tradition of "TAZKIRA" (biographical anthologies) in Punjabi linguistics & literature, with a focus on Punjabi writers from Tehsil Mailsi, District Vehari. The term "TAZKIRA" refers to a literary compilation that provides brief biographical details of poets and writers alongwith selected samples of their work. As an important and ancient genre in Punjabi literature, Tazkiras serve to document both renowned and lesser-known literary figures, thus preserving and promoting regional literary heritage. The article titled "TAZKIRA TEHSIL MAILSI DY PUNABI LIKHARIAAN DA" begins with a concise historical overview of Tehsil Mailsi. Then this article also presents a compilation of Punjabi language writers from the area who have contributed to the literary richness of the South Punjab. These writers are arranged in alphabetical order to ensure clarity and systematic presentation of this regional literary legacy.

Keywords: Tazkira, Tehsil Mailsi District Vehari, Concise History, Literary Review of the writers of Tehsil Mailsi and examples of their work.

”تذکرہ نویسی“ پنجابی زبان سمیت کسے وچ ادب وچ اک اہم تے قدیم صنف اے۔ ایہ

عربی زبان دا لفظ اے۔ جیہدے لغوی معنی ذکر کرنا، بیان کرنا دے لئے جانے نیں۔ اصطلاحی معنی وچ تذکرے توں مراد اوہ دتاویز/کتاب دے نیں جس وچ شاعران تے ادیبان دے حیاتی بارے مختصر جان پچھان تے نمونہ کلام شامل ہوتے۔ تذکرے راہیں نویں، پرانے تے گمنام شاعران تے ادیبان دی کھوج کیتی جاندی اے تے اوہناں دے ادبی کم نوں ساہمن لیا جاندا اے۔ انج تذکرہ نویسی کسے وی زبان دے ادبی سرمائے نوں ساہمن دا کارن وی ہوندی اے۔ تذکرہ نویسی دی روایت نوں زندہ رکھدے ہوئے ایس میلیسی وچ پنجابی لکھن والے لکھاریاں دی کھوج کیتی تے اوہناں دی حیاتی بارے مڈھلی جانکاری تے نمونہ کلام نوں ایس مضمون وچ شامل کیتا اے۔ تحصیل میلیسی دے لکھاریاں دے تذکرے توں پہلاں میلیسی تحصیل دے تاریخی کچھو کچھ اُتے اک تراویں جہات وچ ایس مضمون وچ شامل اے۔

تحصیل میلیسی ضلع وھاڑی دی اک تحصیل اے۔ ایہ ضلع جنوبی پنجاب دا اک اہم ضلع اے۔ لاہور ولوں جدوں ساہیوال تے پاکپتن نوں کراس کرے تاں ضلع وھاڑی دی حدود شروع ہو جاندی اے۔ وھاڑی دیاں تین تحصیلاں نیں، پہلی بورے والا، دوجی تحصیل ضلع وھاڑی تے تہی تحصیل میلیسی اے۔ 1849ء دے سے انگریز دور وچ ایس تھاں نوں تحصیل دادرہ دے کے ضلع ملتان وچ شامل کر دتا گیا۔ فیر 1976ء وچ جدوں وھاڑی ضلع بنیا تے تحصیل میلیسی نوں ملتان توں وکھ کر کے ضلع وھاڑی وچ شامل کیتا گیا۔ تحصیل میلیسی اپنے تاریخی کچھو کچھ دے حوالے نال بہت پرانا تے تاریخی علاقہ اے۔ ایس تھاں نوں محمد علی خان عرف میلیسی خان کچھی نے اپنے نال توں آباد کیتا۔ (1)

میلیسی دی اہم تے تاریخی تھاں ”شہر جہ جیم“ اے۔ ایہ تھاں 1596ء دے آ لے دوالے حکیم جلال الدین عرف جہ اراہیں نے اپنے نال توں آباد کیتا سی۔ جلال الدین دے پتر میاں رکن الدین نے اتھتے ”بادشاہی مسجد جہ جیم“ بنائی جہڑی اجھے وی موجود اے۔ (2) میلیسی دی اک ہور تاریخی تھاں ”فتح پور“ بارے روایت اے کہ اتھتے محمد بن قاسم دی فوج نے ڈیرے لائے سن۔ (3) دو جیاں اہم تے تاریخی تھاواں وچ وستی سردار پور جھنڈیر، موضع فدا، کرم پور، ٹبہ سلطان پور، چوک مہیتلا، خان پور، موضع ملک واہن تے موضع دروڑ واہن شامل نیں۔

میلیسی دے دھن والے پاسے دریائے ستلج وگدا اے۔ ”میلیسی سائیفن“ دے نال توں

بنایا گیا۔ انجینئرنگ دا اک اہم کارنامہ تحصیل میلسی دی پچھان اے۔ ایس منصوبے وچ دریائے ستلج دے تھلویں نہر دا پانی پل بنا کے کڈھیا گیا اے۔ عام لفظاں وچ اُتے درائے ستلج وگد اپیا اے تے تھلے لوڑ باری دو آب کینال لنگھدی پئی اے۔ 1964ء وچ بنایا گیا ایہ منصوبہ سیاحتی حوالے نال وی اک اہم تھاں اے۔

میلسی وچ بہت وڈی پرائیویٹ پبلک لائبریری ”مسعود جھنڈیر ریسرچ لائبریری“ دے نال توں 1899ء وچ بنائی گئی۔ جتنے ہفتے دے چھ دن پڑھنہارا آوندے نیں۔ میلسی توں بس اک ٹرین ”فرید ایکسپریس“ لنگھدی اے۔ ایہ ٹرین لاہور براستہ قصور، پاکپتن، وھاڑی، میلسی، لودھراں، بہاولپور توں کراچی جاندی اے۔ میلسی دا علاقہ گرم خشک اے، اتھے گرمیاں وچ موسم سخت گرم تے سیالاں وچ بہوں ٹھنڈ پیندی اے۔ مینہ بہت گھٹ وسدے نیں۔ اتھے دے لوکاں دا عام لباس شلوار قمیض اے۔

ادبی حوالے نال تحصیل میلسی دا علاقہ بہت زرخیز اے۔ ایتھوں دے لکھاری اپنے اپنے قلم راہیں ادب دی بھرپور سیوا کر رہے نیں۔ اس مضمون وچ پنجابی زبان دے لکھاریاں نوں شامل کیتا گیا اے۔ ایہناں لکھاریاں وچ شاعر دے نثر نگار دونویں شامل نیں۔ لکھاریاں دی ترتیب حروف تہجی دے اعتبار نال دتی ہوئی اے۔

اسماعیل بھٹی:

اصل نال محمد اسماعیل، چوہدری محمد ابراہیم دے گھر 1932ء نوں میلسی ضلع وھاڑی وچ پیدا ہوئے۔ پنجاب یونیورسٹی شعبہ انگریزی دے پروفیسر سن۔ آپ نے 1952ء توں لکھنا شروع کیتا۔ پنجابی، انگریزی تے اردو زبان دے شاعر سن۔ شعری مجموعہ ”تانگھاں دی لو“ 1975ء وچ تے ”ککھ دا شوق“ 1989ء وچ چھپیا۔ نظم دی ونکی:

سوچوں خالی/ ایویں سوچاں وچ ڈیاسی/ اک انجانی منزل دا چا
 انھے شوق دی ڈوری بدھا/ اکھاں میٹ کے/ اکھاں اگے
 ان ڈٹھے دے خیال اچ گھبیا/ جاندا پیاسی (4)

اقبال ساتی:

اصل ناں محمد اقبال، دلی محمد دے گھر 1971ء نوں وستی اسلام کوٹ میلیسی وچ پیدا ہوئے۔
1995/96ء توں لکھنا شروع کیتا، دوہڑے دے شاعر نیں۔ اصلاح لئی سید غوث انیس دے
شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

غربت دی گود وچ ساری زندگی درداں نوں پالی رکھیا اے
سانوں کوئی نہیں خیر محبتاں دی کاسا پیار توں خالی رکھیا اے
بے جرم سزاواں کٹیاں نیں پر خون حلالی رکھیا اے
ساڈا جرم اقبال تے ہے کوئی ناں کیتی خود اقبالی رکھیا اے (5)

اقبال سودائی:

اصل ناں اقبال حسین، حاجی شیر محمد دے گھر 17 اکتوبر 1949ء نوں وستی جہان واہ موضع سڈل
وچ پیدا ہوئے۔ نظم، غزل، نعت سمیت دو جیاں صنفاں وچ وی لکھدے سن۔ 10 مئی 2024ء نوں
فوت ہوئے۔ کلام دی ونگی:

اڈ گتیاں نیندراں تے خواب رس گئے نیں
ساڈے نال جدوں دے جناب رس گئے نیں
شیشہ نت چکھدا اے ہن کدوں آون گے
شیشے نوں وی کر کے بیتاب رس گئے نیں (6)

امتیاز ظفر:

اصل ناں امتیاز حسین، 1988ء نوں میلیسی وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے
شاعر نیں۔ 2010ء توں لکھنا شروع کیتا، غزل تے نظم لکھدے نیں۔ اصلاح لئی تحسین یزدانی دے
شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

لوکو! اپنے حق دی خاطر/ ہن تاں جاگوں اکھیاں بھالوں
غربت آن ظفر کوں رڑکا/ تھی گئے حال کنوں بے حالوں (7)

امیر بخش امیر:

آپ میاں رانا دے گھر 1920ء نوں چچہ طنی وچ پیدا ہوئے۔ اخیر لے ویلے وستی ٹبہ

نہر موضع کرم پور میلسی رہندے رہے۔ پنجابی زبان دے انقلابی شاعر سن۔ شاعری دے نکلے نکلے پمفلٹ لکھ کے ونڈ دے سن۔ نظم دی ونگی ویکھو:

بتالی سال ہوتے پاکستان بنیاء اسماں وکدے رہے ہاں لاریاں تے
نقد مُل نہ ہا ساڈا اک ٹیڈی، رہے مُل لیبندے سانوں کاریاں تے
پرانی جُتیاں توں قدر گھٹ ساڈی، رہنے وکدے پنڈ چھوہاریاں تے
امیر بخش دی ککھاں دی ہے کُلی، ایہہ پر فخر ہے قومی اداریاں تے (8)

ایس کے مسعود، رانا:

اصل ناں ستے خان، 1944ء نوں رانا علی محمد دے گھر ساہیوال وچ پیدا ہوئے۔ اخیر لے
ویلی میلسی رہندے رہے۔ پنجابی زبان دے شاعر سن تے غزل، چومصرعے تے نظم لکھدے سن۔
کلام دی ونگی:

دھی دے سروچ چاندی آگئی ابے وی بنیاداج تنیں
رو رو آکھے کوئی نمائی جس دے سردا تاج تنیں
جنا چاہیوں تر لے کر مسعود ایہ ظلم تے رکننا نہیں
باجھ قناعت حرص ہوا دا دنیا وچ علاج نہیں (9)

تحسین یزدانی:

اصل ناں محمد افضل، غلام حیدر دے گھر یکم فروری 1967ء نوں محلہ دین پورہ میلسی وچ پیدا
ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ 1985/86ء وچ پہلی واری غزل لکھی۔ فیر نظم،
دوہڑہ سمیت دو جیاں صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ اصلاح منظور حسین کولوں لئی۔ کلام دی ونگی:

پیار وچ کئی گھٹ نہیں میڈا مقام
ایویں ہے مجنوں کوں بس چایا گیا
کوڑی کوں تحسین پئے گئی آپ دی
سچ کوں جاں سولی تے لٹکایا گیا (10)

حسن زادہ نصیب:

اصل ناں محمد نصیب، عبداللطیف گجر دے گھر 6 جون 1982ء نوں وستی دوکوٹ وچ پیدا

ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 1997ء وچ غزل لکھی۔ غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ خورشید بیگ میلیسوی کولوں اصلاح لئی۔ (11)
خورشید بیگ میلیسوی:

خورشید بیگ 16 جون 1947ء نوں میلیسوی وچ پیدا ہوئے، پیو داناں عبدالغفار بیگ سی۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر سن۔ غزل، نظم سمیت دو جہیاں شعری صنفاں وچ وی لکھدے سن۔ اصلاح لئی شریف چکوالی دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

توں وی پاگل ہو جاویں گا میں وی پاگل ہو جاواں گا
توں وی سچل ہو جاویں گا میں وی سچل ہو جاواں گا
خوشبو وانگول نال ہو ا دے چار چو فیرے انج بکھراں گا
پر بت پر بت، گلشن گلشن، جنگل جنگل ہو جاواں گا (12)

راشد تیسم:

اصل ناں راشد علی جمشید، فرزند علی صابر دے گھر 23 مارچ 1966ء نوں محلہ مغل پورہ وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ 1981ء وچ پہلی وار نظم لکھی۔ غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ نعمت علی جگر کولوں اصلاح لئی۔ کلام دی ونگی:

اوہ مختار اے جو چاہوے سو کدا اے
پر سارے الزام مرے تے دھردا اے
توں کمیہ جانیں میرے دل دیاں پیڑاں نوں
میںوں ویکھ کے چن وی ہاواں بھر دا اے (13)

رب نواز جعفری:

اصل ناں محمد شہزاد تے قلمی ناں رب نواز جعفری لکھدے نیں۔ آپ یکم جون 1963ء نوں میاں اللہ ڈیوایا دے گھر وستی دروڑ واہن میلیسوی وچ پیدا ہوئے۔ اصلاح منظور حسین اسد کولوں اصلاح لئی۔ پنجابی زبان دے شاعر نیں۔ اجو کے ویلے لاہور رہندے نیں۔ (14)

رزاق تویر:

اصل ناں عبدالرزاق، 2 نومبر 1961ء نوں نذیر احمد اذفر دے گھر میلیسوی وچ پیدا ہوئے۔

غزل، قطعہ، رباعی سمیت دو جہاں صنفِاں وچ وی لکھدے نیں۔ اصلاح اپنے والد کولوں اصلاح لئی۔ کلام دی ونگی:

درد دے دا کون وٹا دے/ کوئی نہ دردی نظریں آوے
ایس بہارے پھل نہیں کھڑنے/ بلبل بھاویں لکھ گراوے
ایہہ تویر بہاراں منگے/ پاگل نوں کھہڑا سمجھاوے (15)

رشید کرپوری:

اصل ناں عبدالرشید اے، اللہ یار چاچڑ دے گھر 2 فروری 1973ء نوں کرپور وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی، سرایتی، سندھی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ 2008ء وچ پہلی واری گیت لکھیا فیروز، نظم تے دوہڑہ وی لکھن لگ پئے۔ اصلاح لئی مختار کرپوری دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

اکھاں وچ جد پایا کجھل/ سوڑاں مکھ سجایا کجھل
موٹیاں موٹیاں اکھیں دا/ سنے جیامل ودھایا کجھل (16)

سبطین مسکور:

اصل ناں محمد سبطین، 1951ء وچ وستی حسین آباد میلسی وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی زبان دے شاعر سن۔ غزل، نظم تے دوہڑے ورگیاں صنفِاں وچ شاعری کیتی۔ کلام دی ونگی:

آس دی ٹنگلی توں پھل احساس دا ڈھاون لگے
بس بو پھل رہ گیا متاں کڈایں ساون لگے
شیت اوں مسکور من چھوڑی ہے اے میڈی رضا
نیلی چھت تے کالے بدلے آس دے چھاون لگے (17)

سجاد پریمی:

اصل ناں سجاد حسین، ظہور حسین دے گھر 1980ء نوں چاہ نویں والی وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں تے غزل، نظم تے دوہڑے لکھدے نیں۔ اصلاح لئی غلام حسین کملا دے شاگرد ہوئے۔ گیت دی ونگی:

زخم لکھ تے ہزار وے مینوں تاہنگاں تیریاں
دے جا اک دیدار وے مینوں تاہنگاں تیریاں
لگ کندیاں نال ماراں ڈائیں/تینوں ترن میریاں باہیں
ساہواں دانتیں اعتبار وے مینوں تاہنگاں تیریاں (18)

سعید احمد نوشاہی:

اصل ناں سعید احمد، میاں محمد دین دے گھر 6 جون 1964ء نوں سردار پور جھنڈیر میلسی وچ
پیدا ہوئے۔ 1981ء وچ پہلی واری غزل لکھی فیر گیت، دوہڑہ، قطعہ، نظم، منقبت وی لکھن لگے۔
اصلاح لئی فاروق روکھڑی دے شاگرد ہوئے۔ دوہڑے دی ونگی:

جبریل توں ونج ایویں دیر نال لا، ذرا جلدی بھج چم پیریں کو
متاں چمن توں پہلے جاگ پووے، لوے پیر نہ کج چم پیریں کو
کر غفلت ناں توں چمن دے وچ لگ ویسی آہج چم پیریں کو
تیڈا چمن سعید عبادت ہے تو چم رج رج چم پیریں کو (19)

سرمد انصاری:

اصل ناں محمد اکبر، عبدالکریم دے گھر 1946ء نوں میلسی وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی زبان
وچ دوہڑہ لکھدے سن۔ اصلاح لئی نذیر اذفر دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:
بے عشق نگر وچ جانا ایس توں بھیت دلال دے کھولیں نہ
اک گل سمجھاواں شمس تے منصور دی بولی بولیں نہ
توں پیار دا پلا چھوڑیں نہ، اک یار ولوں مونہہ موڑیں نہ
بے ماہی سروی منگے تاں دے دیویں یارا ڈولیں نہ (20)

سنورندیم:

اصل ناں محمد سنور، محمد نواز بڈھرا دے گھر 2 جون 1984ء نوں کرم پور وچ پیدا ہوئے۔
آپ دی گھر والی شمیم اختر عرف گلناز رانی گلوکاری کردی اے۔ سنور نے 2000ء توں لکھنا شروع
کیتا۔ سب توں پہلاں گیت لکھیا۔ گیت تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ کلام دی ونگی:

ہوتوں سجن امیں کائنات دے وچ جہنوں ویکھ کے ٹھردا دل اے
تیرے نال سنور بولن دی وڈی کوشش کردا دل اے
جیویں دل آکھی مینوں جھنکار دیہہ توہیں بشرتے مردا دل اے
ناغیر دے نال توں ٹریا کر میرا ویکھ کے سڑدا دل اے (21)

شاکر علوی:

اصل نال نذیر احمد، 1964ء نوں وستی دین پورہ وچ پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان
دے شاعر نیں۔ غزل، نظم، دوہڑہ تے ہائیکو سمیت دو جیاں شعری صنفاں وچ وی لکھدے نیں۔
اصلاح امیر بخش امیر کولوں لئی۔ کلام دی ونگی:

رت پئی آندی ہے کول بہون دی
رتھڑے سبھاں کول ہن مناون دی
دل اکھیندا پئے اج ضرور آسن
واپئی گھلدی ہے ٹھڈی ساون دی (22)

عبدالغفار نادم:

عبدالغفار نادم وستی سردار پور جھنڈیر میلیسی دے وسنیک نیں۔ اصل نال عبدالغفار،
15 فروری 1965ء نوں ملک غلام حسین دے گھر پیدا ہوئے۔ غزل تے دوہڑے دے شاعر نیں۔
اصلاح لئی غوث انیس دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

مخل تھیندی نہیں کئی شے اوندی پروازی وچ
طلب دانے دی پلھی کول پھہا ڈیندی ہے گاری وچ
کیویں نادم ڈساواں حال دل اپنے دا میں تیکوں
میکوں ہک شخص کلا کر ڈتا ہے اپنی یاری وچ (23)

عطا محمد مشتاق، قاضی:

اصل نال قاضی عطا محمد، قاضی غلام مرتضیٰ دے گھر مترو تحصیل میلیسی وچ پیدا ہوئے۔ کم کاج
لئی چنی گوٹھ بہاولپور وی رہندے رہے۔ پنجابی زبان وچ شاعری کیتی۔ کافی دے شاعر سن۔ کلام
دی ونگی:

کردلبر ہارسنگار آیا
سب سنگیاں وچ سردار آیا
پاکھیاں کجلا دا ہار آیا
ہک نین سر عمدا بار آیا (24)

علمدار حسین شاہ، مخدوم:

اصل ناں علمدار حسین، 1955ء نوں موضع کرم پور وچ پیدا ہوئے۔ غزل، دوہڑے سمیت
دوجیاں صنفاں وچ وی لکھدے سن۔ کلام دی ونگی:

غریباں دے پئے دنیاچ مشکل ڈمنہہ گزردے ہن
ہزاراں فکرتے فاقے، اوہ جیندے ہن نہ مردے ہن
بڑا افسوس ایس گل دا اتھاں مخدوم ہن نوکر
اچکے چورتے ڈاکو پئے سبھ عیش کردے ہن (25)

غلام حسین کملا:

اصل ناں غلام حسین، 1950ء نوں میلیسی وچ پیدا ہوئے۔ 1970ء توں لکھنا شروع کیتا۔
غزل، نظم سمیت دوجیاں شعری صنفاں وچ وی شاعری کیتی۔ اصلاح لئی نذیر اذفر تے سید تبرک
حسین رضوی دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

بندہ اجکل آری تھی گئے آری وی دو دھاری تھی گئے
حق دی گال کریندا کئی نہیں کوڑ دا پلہ بھاری تھی گئے
میڈا یار وی ڈیکھو لوکو! کملے کان چنگاری تھی گئے (26)

لیاقت چدرہ:

اصل ناں لیاقت علی، بشیر احمد دے گھریکم جنوری 1985ء نوں محلہ سرگاہہ وستی اسلام آباد
میلیسی وچ پیدا ہوئے۔ اصلاح لئی حیات بھٹی دے شاگرد ہوئے۔ دوہڑہ، نظم، قطعہ، نعت دے شاعر
نیں۔ (27)

مجید خاور میلیسی:

اصل ناں عبدالمجید، محمد ابراہیم دے گھراگست 1950ء نوں پیدا ہوئے، اجوکے ویلے

فیصل آباد رہندے ہیں۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ غزل، نظم، دوہڑہ، حمد، نعت سمیت دو جیاں شعری صنفاں وچ وی لکھدے نیں۔ اصلاح لئی خورشید بیگ میلسوی دے شاگرد ہوتے۔ شعری مجموعہ ”بیڑی وچ سمندر“ 2004ء وچ چھپیا۔ نظم دی ونکی:

اساں کون آل/کیمہڑا جانے/کدھروں آئے آل
کدھر جانا ایں/کوئی نہ جانے/چار دناں دے ڈیرے ساڈے
اوڑک اے ٹر جانا/اساں اتھے سدا نتیں رہناں
اساں کون آل/مولا جانے (28)

محمد رزاق بزئی:

اصل ناں محمد رزاق، امیر خان سندھڑ دے گھر 14 مئی 1982ء نوں پنڈ 170/WB میلسی وچ پیدا ہوئے۔ غزل تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ اصلاح لئی دنور نور پوری دے شاگرد ہوتے۔ کلام دی ونکی:

میں ڈھول کوں آکھے منت من میڈے پیار دا ستیاناس نہ کر
توں ڈیکھ چا اپنیاں قسماں کوں میڈا تل جتنا احساس نہ کر
میڈے پیار دے پورے نمبر ڈے میکوں بے شک رعایتی پاس نہ کر
اگوں بزجی ڈھول جواب ڈتے پراں کیتے تھی بکواس نہ کر (29)

محمد غوث انیس:

محمد غوث پنجابی زبان دے شاعر نیں۔ شاہ محمد شاہد دے گھر 1950ء نوں جہان پور میلسی وچ پیدا ہوئے۔ غزل تے دوہڑہ لکھدے نیں۔ کلام دی ونکی:

کیکوں اپنا ڈکھ سناواں جو ہر دے چہرے تے درد ڈٹھن
لب تے خوشیاں، طوفان دل وچ، میں ایہہ جے دنیاتے مرد ڈٹھن
عجب رونق چمن دی ڈٹھی، نہ کائی بوٹی امن دی ڈٹھی
بہار ڈٹھی نزاں رسیدہ، گلاب پیلے تے زرد ڈٹھن (30)

محمد شاہد نجمی:

اصل ناں غلام اکبر اے۔ شاہد نجمی یکم جون 1955ء نوں محمد بخش مگسی دے گھر میلسی وچ

پیدا ہوئے۔ منظور حسین اسدکولوں اصلاح لئی۔ نظم، دوہڑہ تے غزل دے شاعر نیں۔ (31)
محمد مختار بلوچ:

اصل ناں محمد مختار، محمد یار بلوچ دے گھر 12 جون 1977ء نوں موضع اسلام کوٹ، کرم پور وچ
پیدا ہوئے۔ کالج ویلے پہلی واری حمد لکھی۔ غزل، نظم، حمد تے نعت دے شاعر نیں۔ اصلاح لئی راشد
تبسم دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

مک ساہ ویسن تیڈی یاد دے وچ   ہک وار تاں پھیرا پا وچ
میکوں لوڑ تیں تیڈی دولت دی   ہک واری دید کرا وچ
متاں ودھ مختار ساہ جاوے   میڈی زندگی یار آن بچا وچ (32)

مختار احمد گورداسپوری:

مختار احمد گورداسپوری یکم نومبر 1942ء نوں پیراں دتہ گجر دے گھر گورداسپور ہندوستان
وچ پیدا ہوئے، ونڈ مگروں موضع ترگڑ، دوکوڑہ میلسی رہن لگے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر
نیں۔ پہلی واری غزل لکھی فیر گیت، نظم، نعت وی لکھن لگ پئے۔ ہن صرف غزل تے نعت لکھدے
نیں۔ نعتیہ کلام دی ونگی:

مدینے نوں میں ٹر جاواں میرا دل ایہو چاؤندا اے
ایہو دل وچ میرے تانگاں کدوں سوہنا بلاؤندا اے
مہرباں ہور تے کوئی تیں سوہنے جیہا لوکو
غریباں تے یتیمان نوں اوسینے نال لاؤندا اے (33)

مختار کرپوری:

اصل ناں مختار احمد، محمد حسین دے گھر 1962ء نوں پیدا ہوئے۔ چاہ بڈھے والا، موضع مصطفیٰ
آباد دے وسنیک نیں۔ 1991ء توں لکھنا شروع کیتا۔ غزل، دوہڑہ تے گیت لکھدے نیں۔
اصلاح لئی غوث محمد انیس دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:

اچیاں ماڑیاں والیا نہ چھیڑ فقیراں نوں
دولت تے توں مان نہ کر رکھ سانہ جاگیراں نوں

پیار دے سبناں مَل تئیں ہوندے پیسے نال تئیں ملدا
دل دے سودے ہوندے فیصلہ ہوندا دل دا
اک دن تو پچھتاویں گا ہتھ دیاں ویکھ لکیراں نوں
اُچیاں ماڑیاں والیا نہ چھیر فقیراں نوں (3 4)

مشاق ظفر:

اصل ناں راؤ محمد مشاق، ظفر ریاض دے گھر 12 ستمبر 1962ء نوں محلہ اسلام آباد میلہسی وچ
پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ 1987/88ء توں لکھنا شروع کیتا۔ غزل،
گیت تے نظم دے شاعر نیں۔ کلام دی ونکی:

گلاں نال گل نئی بن دی   پکی مٹی تھل تئیں بن دی
اے دریاواں دا شیوا اے   کھالیاں وچ تے چھل تئیں بن دی
کسے دے نال تے کی بنی سی   اپنے نال اج کل تئیں بند دی (35)

منظہر حسین مظہر:

اصل ناں مظہر حسین، غلام حیدر دے گھر یکم اپریل 1977ء نوں محلہ دین پورہ میلہسی وچ
پیدا ہوئے۔ پنجابی، انگریزی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ 1992ء توں لکھنا شروع کیتا۔
غزل، نعت تے نظم لکھدے نیں۔ اصلاح وڈے بھرا تحسین یزدانی کولوں لئی۔ کلام دی ونکی:

لوک رکھن تھیڈے جمال دی بکھ   میڈے دل کوں تھیڈے خیال دی بکھ
بھر دی بکھ یا وصال دی بکھ   شاعراں کیتے بے کمال دی بکھ
خود کوں مظہر ہزار وچ اندے   ڈٹھی تئیں ویندی پیوتوں بال دی بکھ (36)

منظور حسین اسد:

اصل ناں منظور حسین، 1952ء نوں محمد رمضان دے گھر وستی دین پورہ وچ پیدا ہوئے۔
غزل، نعت، منقبت تے دوہڑے دے شاعر سن۔ 2016ء وچ فوت ہوئے۔ شعری مجموعہ ”
چھمکاں“ دے ناں توں چھپیا۔ کلام دی ونکی:

وقت دے ہم ویلنے ول ول نیپڑا دوستو
ساہ ول وی آندا پئے ہاں کیڈا چیرھا دوستو

گھل پئی ہے نفرتاں دی شہر وچ تتی ہوا
شہر توں بہوں دور تہوں پاتم گرڑا دوستو (37)

نذیر اذفر جگنو:

اصل ناں نذیر احمد، غلام محمد دے گھر 1937ء نوں پیدا ہوئے۔ پنجابی تے اردو زبان
دے شاعر سن۔ پہلاں اپنا قلمی ناں نذیر جگنو لکھدے سن فیر نذیر اذفر لکھن لگ پئے۔ غزل قطعہ، نظم
دے شاعر سن۔ کلام دی ونگی:

وقت دے گیسو سوارے جان گے
ڈبے ہوئے لوک تارے جان گے
جم گئی جہناں دے دکھ درداں دی دھوڑ
ہن تے اوہ چہرے نکھارے جان گے (38)

References:

- * Research Scholar Ph.D Punjabi, IPCS, University of Punjab, Lahore
- 1- Kaleem Shahzad- Zila Vehari 'Tarikh, Sqafat, Adab' (Lahore: Pakistan Punjabi adabi Board, 1994)96
- 2- Mumtaz Dahar-Tarikh Mailsi (Mailsi: Mumtaz Traders, 2001)18
- 3- Kaleem Shahzad- Mazi kay Darecho say (Vehari: Lala Academy, Burewala, 1995) 52
- 4- Ismaeel Bhatti- Kakh Da Shok (Lahore: New Directions, Aug 1989)14-
- 5- Interview/Gal Baat: Iqbal Saqi- Dated: August 25, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalaam an chapia
- 6- Interview/Gal Baat: Muhsan Iqbal (Son- Iqbal Sodai) Dated: August 22, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalaam an chapia
- 7- Interview/Gal Baat: Imtiaz Zaffar- Dated: August 25, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalaam an chapia
- 5- Interview/Gal Baat: Mukhtar Karampuri (Shagird- Ameer Baksh Ameer) Dated: August 24, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalaam an chapia
- 9- Nighat Saleem (Muratab)- Pakistani Ahl-e-Qalam ki Directory(Islamabad: Akadami Adabiat, Pakistan-NY) 270
- 10- Interview/Gal Baat: Tahseen Yazdani- Dated: August 28, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalaam an chapia
- 11- Interview/Gal Baat: Hussanzada Naseeb- Dated: August 26,

2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia

- 12- Interview/Gal Baat: Athar Baig(Son-Khurseed Baig Mailsavi)-
Dated: August 25, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam
an Chapia
- 13- Interview/Gal Baat: Rashid Tabbasam- Dated: August 27, 2024-
Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 14- Interview/Gal Baat: Rab Nawaz Jaffari- Dated: August 21,
2024- Currently Residing in Mailsi
- 15- Interview/Gal Baat: Razzaq Tanveer- Dated: February 04,
2024- Currently Residing in Gujranwala
- 16- Interview/Gal Baat: Rasheed Karampuri- Dated: August 21,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 17- Kalam an chapia- Mamluka Faiz Baoch Library- Noor shah
Talai, Kot Addu
- 18- Interview/Gal Baat: Sajjad Paremi- Dated: August 25, 2024-
Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 19- Interview/Gal Baat: Saeed Ahmad Noshahi- Dated: August 20,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 20- Kaleem Shahzad- Zila Vehari 'Tarikh, Sqafat, Adab'- 449
- 21- Interview/Gal Baat: Sanwar Nadeem- Dated: August 24, 2024-
Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 22- Interview/Gal Baat: Sanwar Nadeem- Dated: August 21, 2024-
Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 23- Interview/Gal Baat: Abdul Ghaffar Nadim- Dated: August 22,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 24- Kalaam, Taruf- an chapia, Qalmi Nuskha Mamluka Tahir

Ghotia Library- Bahawalpur

- 25- Kaleem Shahzad- Zila Vehari 'Tarikh, Sqafat, Adab'- 490
- 26- Interview/Gal Baat: Rahid(Son- Ghulam Hussain Kamla)-
Dated: August 22, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 27- Interview/Gal Baat: Liaqat Ali Chaddar- Dated: August 24,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 28- Interview/Gal Baat: Majeed Khawar Mailsi- Dated: August 22,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 29- Interview/Gal Baat: Muhammad Razzaq Bazmi- Dated: August
19, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 30- Interview/Gal Baat: Ali Arshad Mir (Son- Muhammad Ghous
Anees) Dated: August 28, 2024- Currently Residing in Mailsi/
Kalam an Chapia- Muhammad Ghous Anees Fhalaj di bimari
paroo bool ni sakday,
- 31- Zahoor Dhareja- Maidi Dharti Maiday Loog(Multan: Jhook
Publishers) 131
- 32- Interview/Gal Baat: Muhammad Mukhtar Baloch- Dated:
August 26, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an
Chapia
- 33- Interview/Gal Baat: Mukhtar Ahmad Gurdaspuri- Dated:
August 26, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an
Chapia
- 34- Interview/Gal Baat: Mukhtar Karampuri- Dated: August 24,
2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 35- Interview/Gal Baat: Mushtaq Zaffar- Dated: August 23, 2024-

Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia

- 36- Interview/Gal Baat: Mazhar Hussain Mazhar- Dated: August 20, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 36- Interview/Gal Baat: Tahseen Yazdani (Shagird- Manzoor Hussain Asad) Dated: August 28, 2024- Currently Residing in Mailsi/ Kalam an Chapia
- 38- Interview/Gal Baat: Razzaq Tanveer(Son- Nazir Azfar) Dated: Februray 04, 2024- Currently Residing in Gujranwala/ Kalam an Chapia